

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XL. De Verborum Significatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

Denique Interdictum est latum ab homine per sententiam specialem, sive Locale sive Personale, solus auctor, vel ejus successor, vel Superior, vel horum delegatus absolvere potest. Patent ex n. 14. 38. 44. de absolutione à Censuris in genere, ac in specie ab Excommunicatione & Suspensione. Procedunt autem hæc de Interdicto propriè dicto, prout est poena Medicinalis; si enim esset latum vel ad certum tempus, aut sub conditione; vel in perpetuum in meram poenam ob delictum purè præteritum; tunc in priori casu per lapsum temporis, aut impletionem conditionis, sine nova relaxatione Superioris cessaret; in posteriori verò (uti & in priori casu, si ante lapsum temporis præfixi, vel impletam conditionem, relaxatio peteretur) solus ille, qui posuit, ejusque successor aut Superior vel delegatus tollere potest. Text. Gl. DD. in c. 11. de Sponsal. § c. 17. h. t. in 6. Suar. d. 38. de Censuris Sect. 2. n. 2. alique.

Dico 7. Cessatio à Divinis (quæ & Suspendio Organorum, vel Laudis Divinæ, dicitur) est prohibitio Ecclesiastica Clericis imposita, ut abstineant ab Officiis Divinis, & Sacramentorum administratione in aliquo loco, ob grave delictum, in contestationem meroris. DD. passim ex c. 11. cit. Explico descriptionem, in qua dixi 1. prohibitio Ecclesiastica; non enim inter Censuras reputatur, licet Interdicto vicina sit, ac induci debeat & possit ab eo tantum, qui jurisdictionem Ecclesiasticam in foro externo habet; uti & ab eodem, vel ejus successore, aut Superiore relaxari: nec durare debet ultra mensem; si enim intra hoc tempus intereum, qui indixit Cessationem, & eum, qui per culpam suam ei causam dedit, non fiat compositio, nec ab illis causa Romam fuerit delata, definit ista prohibitio per se. c. 8. in fine de Off. Ord. in 6. Dixi 2. Clericis imposita; quia ad hos solos spectat Officia Divina in Ecclesiis solenniter peragere, & administrare Sacramenta. Interim tamen, si Cessatio à Divinis servetur in Ecclesia Matrice, eandem servare probabilius tenentur quoque Religiosi, etiam Exempti, in suis Ecclesiis, & quidem sub poena Excommunicationis, per Clem. 1. h. t. & Trid. s. 25. c. 12. de Regular. quod videtur respicere & confirmare Clem. cit. Dixi 3. ut abstineant ab Officiis Divinis; quid horum nomine intelligatur, discas ex n. 50. Probabilius tamen non comprehenditur Sepultura Ecclesiastica, quæ fit sine solennitate Divinorum Officiorum; quia in Jure non exprimitur clarè. Dixi 4. & Sacramentorum administratione, scilicet aliquorum, non omnium, uti in Interdicto fit: sic licitum est ministrare Baptismum, Confirmationem, Pœnitentiam, & Matrimonium sine benedictione tamen Nuptiali. Dixi 5. in aliquo loco, sive ille sit generalis; plura sub se continens loca, uti provincia, civitas, castrum, sive particularis, uti determinata Ecclesia, Coemeterium, Oratorium. Et hinc alia Cessatio à Divinis est Generalis, alia Particularis seu Specialis. Dixi 6. ob grave delictum; cum cessatio hæc sit poena gravis, De-

bet quoque esse notorium notoriè factum, & delinquens prius moneri, an satisfactum præstare velit; quia, uti Censuræ, tendit ad illius emendationem, & ideo non nisi ob contumaciam indicenda. Si is nolit satisfacere, & sic evadat causa Cessationis iuste ac valide indictæ, tenetur ad damna omnia, innocentibus inde provenientia, rescindenda, & in super arbitrio Superioris condemnandus vel ad multam vel poenam ad augendum & equaliter reparandum cultum Dei interea commissum. c. 2. § 8. de Off. Ord. in 6. Dixi 7. in contestationem meroris; quia non indicitur principaliter & directè in poenam, uti Censuræ, sed in signum doloris ob gravem injuriam, Clericis, vel Ecclesiæ, aut honori Divino illatam, ut hac ratione delinquens cogatur ad desistendum ab injuria, & ad reparandum Dei cultum. Atque hæc de Cessatione à Divinis, quæ rari apud nos hodie est usus, uti & Interdictum, sufficiant.

TITULUS XL.

De Verborum Significatione.

SUMMARIUM.

1. 2. Ingressus. Et quotuplex sit Verborum significatio.
3. Verba sunt accipienda juxta mentem proferentis.
4. Si de ea non constet aliunde, regulariter in sensu proprio.
5. Magis tamen in Usuali, quam proprio & primævo.
6. Generalia sunt generaliter intelligenda regulariter.
7. Specialia plus operantur, uti & geminata. Dænegationes an semper faciant affirmationem.
8. Si verba sint dubia, quomodo interpretanda.

Sciendum 1. præsentem, & subsequentem Titulum de Regulis Juris, per modum Appendicis vel Colophonis adjungi Libris quinque, & Sexto Decretalium; quia non comprehendunt materiam specialem, sed communem superioribus Titulis, & per universum Jus Canonicum diffusam. Atque hinc in Scholis passim explicari non solent, licet quibusdam, quos & mihi sequi non dubitet, in hoc Titulo tantum aliquas regulas de recto verborum Juris sensu, intelligentia, & interpretatione breviter tradi; cum in materiis juridicis etiam quæstiones de verbis & nominibus non raro sint magni momenti, & à recta verborum intelligentia ac interpretatione decisiones gravissimæ pendeant. Unde

Sc. 2. Significationem Verborum, seu vocum, aliam esse Propriam; quæ nimirum ex primæva institutione ac voluntate libera introductum ipsi est imposita, cum sint signa ex placito; & aliam Usualē, seu Conjecturariam, quam habent ex usu communi modernorum; & aliam Abusivam, quam continent ex usu & acceptione vulgi & ratione contra institutionem primævam & communem.

communem peritorum; aliam *Civilem* seu *Juridicam*, in qua Jus, Lex vel Canon, accipit voces; ut quando deportatus vel Religiosus vocatur mortuus, vel legitimati per subsequens Matrimonium legitimi; & aliam *Naturalem*, quæ ferè coincidit cum *Propria*, vel *Usuali*.

Dico 1. Verba sunt semper accipienda juxta mentem & intentionem proferentis, quæ velut regina semper attendi debet. l. 69. pr. ff. de Legat. III. c. 6. b. t. Undeunde ergo de mente proferentis consliterit, ea potius, quam verba, licet, si sola considerentur, alium sensum præferant, attendenda, & hæc secundum illam intelligenda sunt; nam *verba intentioni, non intentio verbis deservire debet*, ut habet commune brocardicum ex c. 6. 8. eod. can. 11. caus. 22. q. 5. desumptum.

Dico 2. Si aliunde non constet de mente proferentis, verba sunt accipienda in sensu proprio, etiam in materia odiosa, saltem regulariter. l. 69. cit. c. 2. de translat. Episc. c. 12. de Decim. quia verba secundum propriam & communiter receptam significationem accepta optime nos deducunt ad cognoscendam mentem proferentis, saltem periti. Regulariter, inquam; quia hoc non est perpetuum, sed fallit 1. si ex verbis propriè acceptis sequeretur absurdum. 2. vel dispositio careret effectu, & inutilis redderetur. 3. si aliud exigat vel subiecta materia, vel persona, quibus proferens præsumitur se voluisse accommodare. l. 69. §. c. 6. cit. c. 45. in 6. §. l. 7. ff. de R. J. vel aliunde constet de mente illius, juxta dicta. 4. si ex antecedentibus vel subsequentibus aliud haud obscure colligi possit. 5. si verba sint aliquo modo ambigua, & ex eorum propria acceptione sequeretur vel contradictio, vel Juris correctio, vel derogatio Juris alieni jam quæsit, vel præsumptio delicti &c. DD. passim. Id quod magis explicabitur in Assertionem 6.

Dico 3. Verba sunt potius intelligenda in sensu usuali & communi peritorum, quam in proprio & primævo. Communis; quia vis verborum juxta communem cum Plutarcho comparatur valori nummorum, qui à communi & usitato hominum sensu metiendus est, & primæ significationes solent exolescere; sicut Jus recentius prævalet antiquiori, si conciliari nequeant. Consonat l. 50. §. 3. ff. de Legat. I. Interim tamen regulariter significatio naturalis præhaberi debet Juridicæ; si dispositio patiatur utrumque sensum. l. 122. §. 2. ff. de V. O. l. 76. ff. de condit. §. demonstr.

Dico 4. Verba generalia generaliter sunt intelligenda, ita ut ad omnes species & contenta sub genere extendantur, nisi adsit causa restringendi. l. 1. ff. de Legat. præst. and. l. fin. ff. de auro, arg. §. c. leg. l. 15. §. 26. ff. de injur. l. 41. ff. de pæn. l. de pretio. ff. de Publiciana in rem act. ex quibus desumpta est hæc regula: ubi lex non distinguit, neque nos debemus distinguere. Idque non tantum procedit in dispositione generali, utpote latius per se patente, juxta illud, plus tollit negatio, quam ponit affirmatio;

cum negatio dicatur esse malignantis naturæ, & omnia neget, quæ post se invenit. l. 13. §. 3. 4. ff. de reb. dub. neque tantum quando propositio est universalis, seu aliquo signo universalis omnis, nullus &c. affecta, sed etiam quando est indefinita, seu per terminos communes sine signo universalis prolata; hæc enim æquivalet per se locutioni generali. c. 22. de privil. l. 1. §. 4. ff. de off. Pres. urb. Maxime id procedit in dispositione Legali. c. 1. de Constit. l. 8. ff. l. 3. C. de LL. Dixi, nisi adsit causa restringendi, quæ multiplex esse potest, & frequens. 1. si restrictionem exigat subiecta materia, vel persona, quas respicit dispositio, vel aliunde de alia mente proferentis constet. l. 47. §. 1. ff. de pactis l. 1. C. de SS. Eccl. 2. si universalis intellectus induceret pravum sensum, vel paretet absurdum, vel deduceret ad illicita, vel ad ea, quæ in potestate proferentis non sunt, aut rectæ rationi contraria, vel præjudicaret juri tertii jam quæsit. 3. si sit in materia pœnali, aut odiosa. 4. si generalis dispositio fundetur in ratione speciali eaque expressa, tunc enim extensio non est facienda ultra species sub ea ratione comprehensas. 5. ut nec ad ea generalis locutio extendi debet, quæ sunt graviora expressis. c. 15. de Reform. 6. nec ad illa, quæ de Jure vel Consuetudine postulant expressam mentionem. c. 4. §. 5. de procurat. in 7. Neque tunc includit omnia specialia, quando certa quædam exprimit in specie.

Dico 5. Verba specialia plus operantur, 7 quam generalia, & sic species derogat generi, non genus speciei. 2. verba geminata plus, quam simplicia. 3. & verba negativa geminata in eadem oratione; licet enim alias duæ negationes faciant affirmationem ordinariæ. l. 237. ff. b. t. quandoque tamen faciunt, & augent negationem. Pars 1. habetur l. 15. §. l. 41. cit. l. 80. ff. §. c. 34. in 6. de R. J. Pars 2. l. 32. ff. ad S. C. Trebell. quia magis seriam & enixam omnique metu liberam voluntatem indicat geminatio. Pars 3. sumitur ex c. 19. §. fin. de homicid. ibi: constanter negavit, quod præmissa minime perpetravit. Concordat modus loquendi in Germanico, Et hat nie nichts böses gethan &c. Quando autem duæ negationes non faciant affirmationem, desumendum est vel ex usu alicujus Nationis, vel ex fine loquentis, indicare volentis vehementiam negationis, ut fit sæpius in lingua Germanica, vel si sequeretur absurdum ex affirmatione inducta, vel sensus Juri, aut loquenti contrarius.

Dico 6. Si verba aliquo modo dubia sint & ambigua (nam in claris non habet locum interpretatio) ita sunt interpretanda. 1. ut consonent menti loquentis aliunde cognitæ. 2. regulariter ut evitetur iniquitas, vel peccatum, vel præjudicium tertij. 3. ut evitetur contradictio, vel Juris correctio. 4. ut consonent rei ac subiectæ materiæ vel personis, circa quas proferuntur. 5. ut consonent præcedentibus, vel subsequentibus. 6. ut operentur aliquem effectum, & non sint superflua